

SÜGISE
KULDNE
KOOMA

SÜGISE
KULDNE
KOOMA

HUGO
VAHER

TARTU 2017

Toimetanud Ele Jaagusoo
Kujundanud Angelika Schneider
© Hugo Vaher ja Tänapäev, 2017
ISBN 978-9949-85-166-9
www.tnp.ee
Trükitud AS Greif trükikojas

*Olin eelmisel õhtul unustanud tabletti võtta. Hommikul köögi-
kapi juures arutledes, kas võtta nüüd või alles õhtul, meenus
mulle midagi.*

*Olin äsja lasknud teistel minna. Judy viis tüdruku enda-
ga. Robert lahkus pärast neid, et kooli minna.*

*Hakkasin otsima. Mul oli vaja kahte asja – üht kindlat flopi-
ketast ja Pentium kahte, mis seda lugeda suutis. Oma vana,
ära pandud arvuti asukohta ma teadsin. Ma ei visanud seda
tookord ära. Teadsin, et mul võib seda kunagi vaja minna,
ja ma ei eksinud. Flopi – see oli mu sahtlis. Ta oli seal olnud
aastaid.*

*Kõik justkui toimis. Arvuti võttis hääled sisse, pilt tuli
ette. Korras! Nüüd diskett. Sirinaga sõi lugeja andmekandjat
ja tõi ekraanile selle sisu. Olin põnevil. Mul oli seal midagi.
Midagi, mida ma tegelikult juba aastaid unustada olin püüd-
nud. Neid aastaid võis olla kuusteist või enamgi. Oleksin
pidanud hakkama arutama, et täpselt teada.*

Need olid mu mõtted. Midagi päevikulaadset.

Siis, aastaid tagasi.

Kui see kõik juhtus.

Seal oli palju ebameeldivat. Aga ma nagu soovisin end proovile panna. Et kas ma suudan lugeda. Lõpuni.

Ajal, mil ma neid kaootilisi mõtteid kirja panin, ei lugenud ma neid uuesti. Ma lihtsalt kirjutasin, nagu soovides millestki vabaneda.

Mõnda aega pärast kõike juhtunut neelasin tablette. Tunistan, et ma ei suutnud teisiti oma probleemidega toime tulla. Aga ma sain abi. Ei, ma ei häbene seda. Augus olekut ja abi küsimist. Mul ükskõik.

Ma ei tea, miks ma seda kõike kirja olin hakanud panema. Võib-olla oli mul nõnda parem end analüüsida, kõike kõrvalt näha. Ehk aitas see mul aru saada, mis toimus. Või soovisin hoopis end kirjutada paremaks, kui ma tegelikult olin?

Igatahes olin ma ühe perioodi oma elust sellele flopi-kettale talletanud. Läbi mõtete. Läbi unistuste. Seda kõike oli kohati isegi piinlik lugeda ja ma sulgesin faili ebamugavustundega õige mitu korda.

Kui loll ma võisin olla!

Kui rumal!

Ei, seal ei olnud midagi katastroofilist, kui selle eluperioodi lõppu mitte arvestada. Aga see oli üks pikk suremine, üks suur agoonia, millel ei olnud otsa ega äärt. Mul puudus tookord jõud langetada otsuseid, ja teised, kes selle kõigega seotud olid, ei soovinud, ei suutnud või ei tahtnud neid samuti teha.

*Oli vaid üks pikale veninud hetk, mis iga minutiga üha
rusuvamaks muutus. Ometi oli selles aeglases kaduvikku lan-
gemises midagi sellist, mida ma ei kogenud enam kunagi.
Midagi erilist. Midagi head. Midagi sügavat ja siirast.*

Ma jooksin. Jooksin nii, kuidas jaksasin. Liiv ja tolm krobisesid mu ketside all. Ma ei näinud eriti midagi peale tänava ääres laternate valgusvihkudes seisvate autode. Mu pilk hüples heitlikult siia-sinna, püüdes märgata võimalikku ohtu. Ma lausa lendasin.

Hämaras joostes möödusid silmaga nähtavad objektid justkui kihutades. Muidu seisev õhk oli muutunud jahedaks iilikis vastu mu erutusest ja pingutusest punetavat nägu. Süda tagus ja ma tundsin igat tema lööki muljumas mu kõrva-de trummikilesid nagu nui timpaneil. Mu adrenaliinitase oli laes. Uskusin, et saan ataki. Ma ei olnud kunagi eriline spordimees olnud. Nooremas eas küll, siis ma tegin trenni, aga enesepiitsutamine jäi mul sinnapaika vahetult enne tormilist teismeiga. Mida ma hetkel uuesti läbi elasin.

Pidin pingutama. Hing kippus kinni jääma. Ahmisin õhku, lõõtsutasin nagu astmahaige. Jooksin.

Tabasin end mõttelt, kuhu jäid kõik teised. Me lõime lahku hetkel, mil meid tähele oli pandud ja keegi Ida-Euroopa aktsendiga naine sõimama kukkus. Ma ei imestanud, kuhu

kõik jäid. Sest selline oligi meie plaan. Nii pidigi minema, kui olukord nõudis, kuid minu mõte oli – kus nad on? Mitte, miks nad on.

Ees hajutasid suured pajud tänavavalgustuse vihud varjude rägastikuks. Suundusin kõige hämaramasse paika, et siis hoog maha võtta ja järele mõelda, mida edasi teha.

Peatusin. Nõjatusin metallaiale ja lasin end ettepoole rippu. Juuksed langesid silmle. Veri valgus pähe ja kõrvus hakkas kohisema. Toetasin käed põlvedele ja püüdsin hingamist kontrolli alla saada.

Vaatasin ette. Vaikus. Siis kostis kaugelt sireenide kaja.

Mu kodu oli läbi pargi minnes kiviviske kaugusel. Ajasin end sirgu, vinnasin oma väsinud keha üle madala aia ja kiirustasin õite lõhnu õhkavasse pimedusse.

„Kus sa olid?” küsis Emma, kes parasjagu köögilaua taga oma konspekti uuris.

„Ei kuskil, Martiniga niisama,” vastasin ja märkasin oma parema käe nimetissõrmel nitrovärvi pritsmeid.

Uurisin peopesa. Olin end korralikult ära mäkerdanud. Tirisin tagi ettevaatlikult seljast ja kummardusin kraanikau- sikapi juurde lootuses leida midagi, mis mu käed värvist puh- taks aitaks saada.

Tundsin, et Emma seisab mu selja taga.

„Miks sul käed mustad on?” küsis ta.

„Värvisime kitarri,” kohmasin ja tundsin, et käitun valesti.

Süümekad. See vastik süütunne, aga ma ei tohtinud tei- siti. Ma ei saanud muud moodi.

„Kättega värvisid või?” ironiseeris mu elukaaslane. „Kas sa tead ka, kui lapsikud need tembud on. Mida sa muudad, mida?”

„Sulle on mõttetu midagi seletada,” pahvatasin ma.

Emma tõmbus tagasi.

„Las ma teen oma käed puhtaks, siis räägin sulle,” lisasin kähku.

Aga Emma oli juba solvunud. Ta oli viimasel ajal väga tundlik. Teinekord hakkas ta nutma mõne väga lihtsa asja peale. Arvasin, et see oli eksamipalavikust. Tal hakkasid õpingud lõppema ja ta oli stressis. Ta oli isegi suitsetama hakanud. Ja ühe eksami jaoks õppimiseks koguni amfi teinud.

Ma olin konkreetselt narkovastane. Ja igasuguse taolise eksperimenteerimise vastane samuti. Emmat huvitas minu arvamus aga sama palju kui minu bänd. Jah, mul oli bänd. Meil sõpradega.

Suhted Emmaga olid muutunud kuidagi halvaks. See häiris mind. Ta oli olnud minu kindlus. Minu turvapaik. Kuid ma ei tajunud enam tema tuge. Tundsin end seetõttu reedetuna.

Suhtusin negatiivselt kõikidesse mõnuainetesse, välja arvatud alkohol ja tubakas, ja see tundus paljudele kummaline. Minu tutvusringkond oli just neist muudest ainetest nii läbi imbunud, kui veel olla sai. Kuid mulle ei olnud see teema kunagi meelt mööda ja seetõttu hakkasin end sellest ringkonnast ka pisut eemale hoidma.

Ma ei saanud Emmale öelda, kus ma olin, sest meil oli teistega selline kokkulepe. Kui Emma oskas asju omavahel

siduda, ja seda ta oskas, siis pidi ta järgmisel päeval ülikooli minnes nägema, millega me ametis olime olnud. Tema tee viis mööda ühest pubist, kus paremäärnuslased koos armastasid käia. Kui panna kokku minu värvised käed, maailma-vaade ning see sümbol, mis nüüd publi aknaid ilustas, siis võis Emma mõista, kus ma olin olnud.

Tõele au andes polnud mu elus pikemat aega suurt midagi peale Emma olnud. Ligi seitse aastat olime koos elanud. Olime tutvunud siis, kui ma „normaalsem” olin ja õppisin. Ilmselt olin siis asjalikum tundunud. Mu isa oli surnud ja pärandanud mulle võimaluse endast „inimene” teha ja ma olin endale lubanud ... Ei, ma olin oma sisemuses isale lubanud, et seda ma ka teen. Sundisin end õppima. Käisin loengutes, istusin raamatukogus, sooritasin eksameid. Nagu kõik.

Ühel hetkel ma aga enam ei jaksanud. Ja ei tahtnud. Nagu see ikka käib. Ma ei näinud tulevikku. Kõik mind ümbritsev tundus nii võlts. Ja masendav. Ilmselt oli mul depressioon juba varem ja nüüd see üksnes süvenes.

Emma aga tormas ringi ja arenes. Mina vaatasin seda pealt ja püüdsin juhutöödega taskuraha teenida.

Mulle näis, et iga kord, kui Emma mingi uue mõttega lagedale tuli, kauges ta minust sammukese. Iga kord, kui ta leidis midagi, mis teda edasi viis, tundsin mina, et see kandis teda minust vaid eemale, jättes minu üha kaugemale ja kaugemale selja taha. Ometi ei teinud ma ise midagi, et talle järele jõuda. Nende kordadega kaasnesid muidugi ka uued

tuttavad, kellest enamiku moodustasid mehed. Olin ääretult passiivne. Ja armukade. Ma ei osanud sel ajal hinnata, kas see oli asjaolusid arvestades normaalne või haiglaslik. Aga Emma oskas. Tema arvates oli see kindlasti haiglaslik. Ma ise leidsin toona asjade üle arutledes, ja ka nüüd järele mõeldes, et kui mu armukadedus polnud normaalne, siis polnud normaalsed ka need kümned meestuttavad, kes Emma elust sel perioodil läbi käisid. Aga mida mina ka tean.

Seoses õpingutega oli Emma liitunud ühe üliõpilasklubiga, mille liikmete hulgas oli nii nais- kui meestudengeid. Lisaks ka neid, kel ülikool juba selja taga. Otse loomulikult olid selle klubi mehed kenad ja edukad. Neil oli randmel käekell, mis maksis poole maja hinna. Soeng, mis vastas klantsajakirjade kaanepiltide poolt paika pandud normidele. Neil oli treenitud keha ja sellele heidetud moodsad riided – kellel ülikond, kellel teksapüksid ja mingi *casual* džemper. Nad olid väljapeetud ja viisakad, kummardasid ette ja taha ning tegid komplimente nagu vanal heal ajal. Klubi naispere oli vist konstantselt orgasmieelses seisundis. Nad viisid läbi tantsuõhtuid, kus tammeparketil elava muusika saatel jalga keerutati ja kust noormehed neidusid öö hakul käevangus koju saatsid.

Emmagi saabus ühel õhtul nõnda koju. Ma ei tea, kas ta jäi vahele. Võib-olla ei olnud see nii mõeldud. Võib-olla oligi see lihtsalt mingi mäng. Mingite vanade iidsete reeglite järgi. Aga mulle need reeglid ei meeldinud ja pilt oma elukaaslasest kellegi keigari käevangus ajas mul lihtsalt sita keema.

„Tere ise ka,” noogutasin neile, kui nad nurga tagant ootamatult minu vaatevälja ilmusid.

Istusin trepil ja nautisin sooja kevadõhtut. Olin tulnud koeraga jalutamast ning lihtsalt tahtsin istuda ja mõelda. Õhk pakatas tärkavast elust ja mu raskemeelsus tundus neil hetkedel isegi taanduvat.

„Sina? Mida sina siin teed, kas sa proovis ei pidanudki olema või kusagil?” küsis Emma.

„Kas sa mind ei tutvustagi?” pärisin laisalt vastu.

Mul võis süda sees taguda nagu hipodroomi hobusel, aga ma ei lasknud sel välja paista. Üksnes üksikud sügavamad väljahingamised võisid reeta mu erutust.

„Kas sa tuppä ei taha minna, ma räägin veel paar sõna,” kostis seepeale Emma.

Kehitasin õlgu, ajasin end vastumeelselt püsti ja lasin koera enda ees välisuksest sisse.

Noorsand, kes Emma koju oli saatnud, polnud kogu selle aja midagi öelnud. Ja õigesti tegi. Sest ma oleks talle vist peksta tahtnud anda. Vist. Vähemalt püüdnud. Ent kurat neid igasuguseid klubide noormehi teab, äkki mingi muskel peidus, pärast kuula Emma parastamist. Ma olin muidugi endast väljas. Ja kuigi meil tol õhtul bändiga proovi ei olnud, lahkusin ma pärast koera tuppäalaskmist ja talle söögi ettepanekut läbi teisel pool maja asuva välisukse.

Ma ei tea, mida Emma oma tuttavate kuttidega tegi. Noore mehena oskasin ma aimata, mida nemad Emmast tahtsid. Ma ei suutnud päris lõpuni uskuda mehe ja naise vahelise

tutvuse või sõpruse võimalikkust. Sain selle tõttu Emmalt alatasa võtta ja pidin kuulama süüdistusi endast kui alfaisasest. Mõõnsin, et selline „sõprus” oli võimalik, kuid teatud piirini. Sealt edasi pidi olema üks kindel samm ja kui seda ei tulnud, pidi suhe taanduma teretutvuseks. Ma ei ole hea inimestetundja, miks muidu pidin ma neis järjest pettuma.

Enne Emmat olin ma elanud eri aegadel kokku kolme neiega ja igaüks neist lahkus mingil hetkel, kas siis mu enda teadlikult provotseeritud põhjustel või omal algatusel. Ometi elasid neid lahkuminekuid sügavalt üle ja iga tagantkätt ukse sulgemine jättis minusse jälje, mis omakorda süvendas suurt masendust ja veendumust, et õiget armastust ei ole olemas. Ma ei tea miks, aga ma vajasin lähedust. Ja mida rohkem ma seda vajasin, seda enam ka klammerdusin. Lämmatasin. Nii et ma ise sellest arugi ei saanud. Nii mulle öeldi. Emma ütles.

Mul ei olnud tööd, kuigi ma olin saanud oma arust piisava hariduse. Mulle näis, et need head töökohad, mis olemas olid, liikusid mingeid kõrvalisi radu pidi, milles ma ei orienteerunud.

Mul oli raske. Küsisin sageli võlgu ja elasid oma vana-
neva ema armust. Võib-olla jäi mul puudu ka tõsisest tahtmisest. Ma ei püüdnud piisavalt. Jah, mulle käis pinda see tõmblemine ja pugemine ja kummardamine. Nooremana, rumalusi tehes, siis, kui kujunes mu vaade maailmaasjadele, õppisin ma põlgama tühje sõnu ja mõttetuid viisakusi. Mulle

meeldis näha asju, nagu nad on, ja mitte neid ilustada. Ja asjad olid sitad.

Ma olin püüdnud „hakata inimeseks” ja end harinud, aga mille nimel? Et ma igal hommikul leiaks end vanas hommikumantlis köögilaua taga istumas, seesama vana tass käes, rüüpamas teed ja vaatamas aknast, kuidas elu minust möödub? See oli lihtsalt nii masendav. Aga see oli mu argipäev.

Minu usku puhaste tunnete järele toitis mu koer. Vanem segavereline peni. Olin saanud ta kunagi ühelt talumehelt. Habetunud näoga õlle järele lõhnav vana farmer ütles tookord, et see koer on minusse armunud. Ma uskusin teda.

Väike mustakarva kutsikas tundus mulle palju usaldusväärsem kui inimesed, kes minu elust läbi olid käinud.

Ja tal oli õigus. Koer oli vist ainus, kes minust tingimusteta lugu pidas ja mind vajas. Ja mina vajasin teda. Minu kiindumus lemmiklooma võis tundedest Emma vastu teinekord isegi suurem näida. Ja Emma tavatses siis kadetat mängida. Sellistel hetkedel meeldis ta mulle väga. Enam neid hetki ei olnud. Ammu.